

Het Vlaamse gemeentedecreet voor u ontleed

*Een presentatie van de
Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten*

Inhoud

1. Wat voorafging
2. Waar staan we vandaag?
3. Inwerkingtreding
4. Uitgangspunten
5. Politiek
6. Relatie gemeente - OCMW
7. Personeel
8. Administratieve en financiële organisatie
9. Verzelfstandiging
10. Relatie met de burger
11. Meer informatie

1. Wat voorafging

- 1998: opdracht ‘Proeve van gemeentedecreet’ (af in 2001)
- Gewesten vanaf 2002 bevoegd voor organieke regels gemeenten en provincies
- 11/2002: voorontwerp gemeentedecreet (minister Van Grembergen)
  - Adviesprocedure doorlopen
  - Nooit ingediend bij parlement

2. Waar staan we vandaag?

- Ontstaansgeschiedenis gemeentedecreet (1):
  - Regeerakkoord regering Leterme (juli 2004): ‘Tegen juli 2005 moeten gemeenten weten waar ze aan toe zijn’
  - 15.3.2005: voorontwerp gemeentedecreet
  - Verplichte adviezen bij Raad van State, Hoge Raad Binnenlands Bestuur, SERV, Comité C
  - Spontane adviezen van VVSG, VFG, VLO, ...
  - 25.5.2005: ontwerp gemeentedecreet goedgekeurd door Vlaamse regering

2. Waar staan we vandaag?

- Ontstaansgeschiedenis gemeentedecreet (2)
  - 6.7.2005 (met amendementen): goedkeuring Vlaams parlement
  - 15.7.2005: bekrachtiging Vlaamse regering
  - 31.8.2005: publicatie in B.S. (3de ed.)
  - 2.6.2006: Wijziging 1 gemeentedecreet
  - 7.7.2006: Wijziging 2 gemeentedecreet
  - 22.12.2006: Wijziging 3 gemeentedecreet
  - 2007: Wijziging 4 gemeentedecreet (?)

2. Waar staan we vandaag?

- Intussen ook hele reeks uitvoeringsbesluiten
  - 10.2.2006: mandaatstelsel
  - 28.4.2006: aantal raadsleden en schepenen
  - 1.9.2006: inwerkingtreding + fractievorming
  - 24.11.2006: inwerkingtreding + vrijstelling visum
  - 15.12.2006 (2 besluiten): tucht
  - 12.1.2007: kabinets- en fractiepersoneel
  - 19.1.2007: statuut mandataris

3. Inwerkingtreding

- Inwerkingtreding verloopt gefaseerd (1):
  - 31.8.2005 (publicatie BS): mandaatsysteem
  - 1.1.2006 (bepaald in decreet):
    - Bepalingen over missie en aantal raadsleden
    - Personeel, maar zonder tucht
    - Berekening van termijnen, domeinrecht en optreden in rechte
    - Meeste bepalingen over bestuurlijk toezicht
    - Schrijfwijze van de gemeentenaam

3. Inwerkingtreding

- Inwerkingtreding verloopt gefaseerd (2):
  - 1.1.2006 (Besl. Vl. Reg. 2.6.2006):
Reeks artikels van toezichtsdecreet 28.4. 1993 die strijdig zijn met artikels 248-264 van het gemeentedecreet opgeheven.
  - 5.9.2006 (Besl. Vl. Reg. 1.9.2006):
Hele reeks artikels nodig voor installatie politieke organen (voordrachtakten e.d.)

3. Inwerkingtreding

- Inwerkingtreding verloopt gefaseerd (3):
  - 1.1.2007 (Besl. Vl. Reg. 24.11.2006):
    - Rest van politieke organisatie
    - Betrokkenheid van de burger
    - Tuchtregeling personeel
    - Verzelfstandiging (overgang van 3 jaar vanaf ???)
    - *Meeste taken secretaris + ontvanger/FB*
    - *Budgetopmaak en budgethouderschap*
    - *Organogram en managementteam*
    - *Internecontrolesysteem*
    - *Regeling betalingen*
    - *Definitie externe audit*

Met gedeeltelijke
overgangsperiode
tot 1.10.2007

VVSG
voor gemeente & OCMW

9

3. Inwerkingtreding

- Inwerkingtreding verloopt gefaseerd (4):
  - Vandaag onbekend:
    - Strategische planning
    - Boekhouding en financiële rapportering
    - Externe audit
  - Invoeringstijd in de besturen zelf!
  - Andere regelgeving verdwijnt geleidelijk:
    - Nieuwe Gemeentewet (federaal deel blijft!),
toezichtsdecreet, KB met boekhoudregels,

VVSG
voor gemeente & OCMW

10

4. Uitgangspunten

- Deregulering (maar toch 313 artikels...)
- Maatwerk ('de gemeente kan...': veel keuze- en delegatiemogelijkheden)
- Autonomie
- Vereenvoudiging (b.v. toezicht)
- Coherentie gemeente-OCMW-andere

5. Politiek

- Algemeen:
  - veel van de vernieuwingen voorontwerp Van Grembergen zijn weg (b.v. rechtstreekse verkiezing burgemeester, constructieve motie van wantrouwen, decumul, ...)
  - overige politieke knelpunten vaak facultatief gemaakt: bestuur kan zelf kiezen

5. Politiek

- Voordrachtsakte voor:
  - Burgemeester, schepenen, gemeenteraadsvoorzitter
  - Sanctie voor tekenen meer dan één voordracht voor zelfde functie
  - Akte kan einddatum/data en naam van opvolger(s) bevatten
- Aantal schepenen:
  - Vroeger aantal = maximum (excl. OCMW-vz.)
  - Minimum 2 schepenen

5. Politiek

- College
  - OCMW-voorzitter kan lid worden van college (telt niet mee voor bepalen maximum aantal); 2013: verplicht
  - College moet met mensen van verschillend geslacht
  - Minder schepenen indien OCMW-ondervoorzitter(s)
- Gemeenteraad
  - Installatie: eerste werkdag van januari om 20u
  - Keuze om lijst te splitsen in twee fracties
  - Nieuwe eed: 'Ik zweer de verplichtingen van mijn mandaat trouw na te komen'
  - Raadscommissies verplicht openbaar
  - Raadscommissies voorgezeten door een raadslid

5. Politiek

- Verhinderling en vervanging raadsleden
  - Min. 12 weken afwezigheid, met attest arts, school of werkgever
  - Ouderschapsverlof
- Raadsleden hebben recht op presentiegeld, vertrouwenspersoon, inzage enz.
- Huishoudelijk reglement en deontologische code gemeenteraad verplicht

5. Politiek

- Principe: volheid van bevoegdheid voor gemeenteraad maar ruime delegatie mogelijk (uitgezonderd bepaalde taken)
- College bereidt gemeenteraad voor en voert besluiten uit
- College heeft toegewezen bevoegdheden en kan ook delegeren (uitz. bepaalde taken)

6. Relatie gemeente-OCMW

- OCMW-voorzitter kan (vanaf 2013: moet) in college zetelen
- Verkiezing OCMW-raad op installatievergadering gemeenteraad
- Installatie OCMW-raad: 5 januari (i.p.v. april)

6. Relatie gemeente-OCMW

- College treedt in plaats van overlegcomité als voorzitter lid is van college
- Verplicht advies OCMW-raad (i.p.v. door overlegcomité) vóór gemeente beslist over:
  - Vaststellen personeelsstatuut, voor zover mogelijke invloed op OCMW-budget
  - Oprichting nieuwe diensten met sociale doelstelling

6. Relatie gemeente-OCMW

- Beheersovereenkomst mogelijk tussen gemeente en OCMW over:
  - Gemeenschappelijk gebruik elkaars diensten
  - Beroep op elkaars personeel
- 2007: decreet tot wijziging OCMW-wet voor reeks interne financieel-administratieve aanpassingen (zoals in gemeentedecreet)

7. Personeel

- Wanneer?
  - Regeling (zonder tucht) in werking sinds 1.1.2006
  - Besluit mandaatstelsel: 10.2.2006 (in werking 1.1.2006)
  - Tucht: 1.1.2007
  - Besluit rechtspositie e.d.: klaar voorjaar 2007 (in werking 1.1.2007)
- Algemeen:
  - Kansen voor soepeler personeelsbeleid en responsabilisering personeelsleden bij gemeenten
  - Verstrenging personeelsbeleid verzelfstandigde agentschappen?
  - Rechtszekerheid i.p.v. omzendbrieven

7. Personeel

- Rechtspositie

- Statutair, maar meer mogelijkheden voor contractuelen:
  - gesubsidieerde activiteiten
  - activiteiten in mededinging met andere marktpartijen
  - taken die bijzondere expertise vragen
  - kabinets- of fractiepersoneel
- Gemeenteraad beslist, na onderhandeling met vakbonden en ev. advies OCMW-raad (voorbeeld op komst)
- Proefperiode ook voor topfuncties
- Nieuwe eedformule: 'Ik zweer de verplichtingen van mijn ambt trouw na te komen'

7. Personeel

- Mandaatfunctie is mogelijk:

- Besluit mandaatstelsel: 10.2.2006 (in werking 1.1.2006)
- Vast te leggen in rechtspositieregeling
- Enkel voor *vacante* functie van
  - (adjunct-) secretaris, financieel beheerder (ontvanger) => minimum 7 jaar; verlengbaar
  - Statutaire functies op A- en B-niveau => minimum 5 jaar; verlengbaar
  - Opgelet! titularis = statutair of contractant!
- Eventueel mandaattoelage in % van het salaris (% ligt nog niet vast)
- Einde mandaat: terugkeer originele toestand

7. Personeel

- Personeelsformatie
  - Eén personeelsformatie met aantal (in VTE) en soorten betrekkingen (statutair/contractueel)
  - Personeelsformatie moet niet gewijzigd worden voor betrekkingen m.b.t. werkgelegenheidsmaatregelen centrale overheden, noch bijv. voor tijdelijke contractuele betrekkingen bij plotse opstoot van werk of vervangingen
  - Personeelsbehoefteplan en prestatiegegevens geschrapt (planlastenvermindering)
  - Kostprijsberekening: geen methodiek bepaald

7. Personeel

- Totstandkoming personeelsformatie
  - Secretaris stelt voorontwerp op in overleg met het managementteam
  - Het college legt het ontwerp vast
  - Overleg met de vakbonden
  - Eventueel advies van de OCMW-raad (voor diensten met sociale doelstelling)
  - Beslissing gemeenteraad (verplichte koppeling aan financiële nota meerjarenplan; opgelet: bestaat nog niet)
  - Kopie van het besluit met dossier naar gouverneur: toezicht enkel op basis van respect wet en financiële haalbaarheid

7. Personeel

- Aanstellingen & ontslag (in werking 1.1.2007)
  - Gemeenteraad: (adjunct-)secretaris en financieel beheerder; niet delegerbaar
  - Gemeenteraad: leden managementteam; delegerbaar naar college (en verder naar secretaris)
  - College: ‘gewoon’ personeel; delegerbaar naar secretaris (kan dit niet verder delegeren)
- Hoofd personeel en dagelijks personeelsbeheer:
  - Secretaris - uitz.: intern verzelfstandigd agentschap
  - Dagelijks personeelsbeheer delegerbaar naar leidinggevende

7. Personeel

- Deontologische rechten en plichten:
  - Aantal opgenomen in gemeentedecreet
  - Aan te vullen door gemeenteraad
- Evaluatie
  - Verplicht
  - Wettelijke basis
  - Evaluatie op ambtelijk niveau (uitz.: voor secretaris en financieel beheerder: bijzondere gemeenteraadscommissie, op basis van rapport door externe deskundigen)
  - Beroepsprocedure bij Vlaamse overheid voor statutair personeel wordt afgeschaft (wel procedure ‘intern bezwaar’)

7. Personeel

- Tucht (1)
  - Pas in werking sinds 1.1.2007
  - Aanstellende overheid = tuchtoverheid
  - Tuchtsancties (5): blaam, inhouding salaris, schorsing, ontslag en afzetting
    - Blaam vervangt waarschuwing en berisping
    - Terugzetting in graad afgeschaft
    - Afzetting niet afgeschaft

7. Personeel

- Tucht (2)
  - Preventieve schorsing mogelijk vanaf tucht- of strafrechtelijk *onderzoek*
  - Nieuw: Vlaamse Beroepscommissie voor tuchtzaken
    - Gemeente moet tuchtdossier niet opsturen
    - Beroep schorst uitvoering tuchtsanctie tot beslissing Beroepscommissie
    - Beroepscommissie heeft hervormingsrecht (!)

8. Administratief-financieel

- Secretaris
  - Algemene leiding van de diensten
  - Hoofd managementteam
  - Voorontwerp strategische nota en beleidsnota
  - Staat in voor internecontrolesysteem
  - Budgethouderschap:
    - Eventueel (indien delegatie van CBS) budgethouder
    - Kan budgethouderschap delegeren
  - Functionele leiding over financieel beheerder (deels)
  - Chartaal kasbeheer (?)

8. Administratief-financieel

- Managementteam (*uitstel 1.10.2007*)
  - Verplicht in elke gemeente
  - Zekere deelname van secretaris en financieel beheerder, aangevuld op basis van organogram
  - Coördinatie van de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid
  - Afsprakennota met college begin legislatuur
  - Zeker betrokken bij: meerjarenplan en budget, organogram, personeelsformatie, rechtspositieregeling, interne controle, inventaris, ...

8. Administratief-financieel

- Financieel beheerder (1):
  - Nieuwe naam voor ontvanger (*voorlopig: ontvanger doet taken financieel beheerder*)
  - Verplicht lid van managementteam
  - Onder functionele leiding van secretaris bevoegd voor:
    - Voorontwerp financiële nota meerjarenplan en budget
    - Boekhouding en jaarrekening
    - Financiële analyse
    - Thesauriebeheer

8. Administratief-financieel

- Financieel beheerder (2):
  - In volle onafhankelijkheid bevoegd voor:
    - Krediet- en wetmatigheidscontrole (visum voorafgaand aan bepaalde verbintenissen)
    - Debiteurenbeheer (b.v. inzake fiscaliteit)
    - Rapportering aan college en gemeenteraad over thesaurie, liquiditeit, uitvoering budget en beheerscontrole

8. Administratief-financieel

- Financieel beheerder (3):
  - Doet uitvoering betalingen (tweede handtekening op betaalopdracht, na eerste door secretaris) (*uitstel 1.10.2007*)
  - Borg afgeschaft
  - Garantie dat huidige ontvanger financieel beheerder of lid externe audit wordt
  - Vlaamse regering bepaalt waar er een gewestelijk ontvanger werkt

8. Administratief-financieel

- Beleidscyclus (1):
  - Meerjarenplan in eerste jaar legislatuur (*nog niet in 2007*):
    - Dekt resterende vijf jaar
    - Bestaat uit strategische nota (doelstellingen, ...) en financiële nota (financiële vertaling van doelstellingen)
  - Jaarlijks budget:
    - Concretere invulling meerjarenplan
    - Met beleidsnota (doelstellingen en activiteiten) en financiële nota (*voorlopig huidige begroting*)

8. Administratief-financieel

- Beleidscyclus (2):
  - Dagelijkse werking: centrale rol budgethouders
  - Boekhouding:
    - Door financieel beheerder
    - Systeem dubbel boekhouden
  - Jaarrekening
    - Opgesteld door financieel beheerder
    - Nagekeken door externe audit (*bestaat nog niet!*)
    - Goedgekeurd door gemeenteraad (indien geen problemen: gouverneur moet niet meer goedkeuren)

8. Administratief-financieel

- Internecontrolesysteem
  - Geheel van procedures en maatregelen voor:
    - Bereiken van doelstellingen
    - Naleving wetgeving en procedures
    - Beschikbaarheid financiële en beheersinformatie
    - Efficiënt en economisch gebruik van middelen
  - Vaststelling en bewaking: secretaris, goedgekeurd door gemeenteraad
  - Enkele voorafnames in decreet (visum, dubbele handtekening betalingen, ...)
  - *Uitstel mogelijk tot 1.10.2007*

8. Administratief-financieel

- Externe audit (*start: vandaag onbekend*)
  - Audit op jaarrekening vóór goedkeuring door gemeenteraad (ook op jaarrekening AGB)
  - Kan ook internecontrolesysteem auditeren
  - Ook betrokken bij kascontroles
  - Kan audit doen op vraag van bestuur (efficiëntie, effectiviteit, ...)
  - Door externe-auditcommissies van Vlaamse ambtenaren (mee betaald door gemeenten!)

9. Verzelfstandiging

- Verschillende vormen:
  - Interne verzelfstandiging:
    - Budgethouderschap
    - Intern verzelfstandigde agentschappen
  - Externe verzelfstandigde agentschappen
    - Autonoom gemeentebedrijf
    - Privaatrechtelijk (vzw, nv, ...)

Bestaande entiteiten (gewone gemeentebedrijven, AGB's, vzw's, ...) hebben drie jaar (vanaf ???) om zich aan te passen.

9. Verzelfstandiging

- Budgethouderschap (1):
  - Toegekende bevoegdheid:
    - Door het decreet (college en hoofd IVA)
    - Door een beslissing binnen de gemeente
  - Uitgaven én ontvangsten!
  - Bestuur juridisch binden tegenover derden
  - Budget inzetten voor halen van een norm, van doelstellingen (dus meer dan zelf bestelbons tekenen!)

9. Verzelfstandiging

- Budgethouderschap (2):
  - Wie (1)?
    - Gemeentedecreet:
      - College van burgemeester en schepenen:
      - Hoofd van een IVA

9. Verzelfstandiging

- Budgethouderschap (3):
  - Wie (2)?
    - College kan budgethouderschap delegeren aan:
      - Gemeentesecretaris (alleen dagelijks bestuur; definitie: gemeenteraad; *uitstel 1.10.2007*)
      - Personeelsleden van de gemeente (ruimer dan dagelijks bestuur; voorwaarden vastgelegd door gemeenteraad)
      - Wijkcomité en burgerinitiatief (ruimer dan dagelijks bestuur; voorwaarden vastgelegd door gemeenteraad; personeelslid = contactpersoon)

9. Verzelfstandiging

- Budgethouderschap (4):
  - Wie (3)?
    - Secretaris kan budgethouderschap delegeren aan:
      - Andere personeelsleden (alleen dagelijks bestuur; definitie: gemeenteraad)
    - Hoofd IVA kan budgethouderschap delegeren aan:
      - Andere personeelsleden (cf. beheersovereenkomst)
  - Personeelslid kan budgethouderschap alleen weigeren indien niet vermeld in functieomschrijving

9. Verzelfstandiging

- Intern verzelfstandigd agentschap
  - Geen rechtspersoonlijkheid
  - Opgericht door gemeenteraad
  - Dienst met operationele autonomie
  - Beheersovereenkomst tussen college en hoofd IVA; loopt uiterlijk tot 6 maand na installatie nieuwe gemeenteraad
  - Jaarlijkse evaluatie door gemeenteraad

9. Verzelfstandiging

- Extern verzelfstandigd agentschap (1)
  - Wél rechtspersoonlijkheid
  - Opgericht door gemeenteraad
  - Verplichte goedkeuring door Vlaamse regering
  - Niet oprichten in laatste 12 maanden vóór verkiezingen
  - Overdracht middelen, personeel, ... mogelijk; terbeschikkingstelling contractueel personeel volgens artikel 144bis Nieuwe Gemeentewet

9. Verzelfstandiging

- Extern verzelfstandigd agentschap (2)
  - Twee soorten (1):
    - Autonom gemeentebedrijf
      - Gelijkaardig met huidige regeling: 100% in gemeentelijke handen
      - Beheersovereenkomst met gemeente
      - Jaarlijkse evaluatie door gemeenteraad
      - Controle financiële situatie: externe audit
      - Kan rechtspersonen oprichten of erin deelnemen, zonder vereisten qua meerderheidsbelang (wel bestuurder)

9. Verzelfstandiging

- Extern verzelfstandigd agentschap (2)
  - Twee soorten (2):
    - EVA in privaatrechtelijke vorm
      - Vennootschap, vzw, stichting, ...
      - Naast gemeente kunnen andere instanties en vennootschappen deelnemen, maar geen gemeenten (decreet IGS!)
      - Streng motiveringsplicht voor oprichting
      - Gemeente moet steeds meerderheid hebben in AV en RvB
      - Samenwerkingsovereenkomst met gemeente

10. Relatie met de burger

- Klachtenbehandeling:
  - bevoegdheid gemeenteraad om systeem van klachtenbehandeling op te zetten
  - elke gemeente moet in een ambtelijk systeem voorzien
  - geen verplichte ombudsfunctie

10. Relatie met de burger

- Inspraak:
  - Verantwoordelijkheid gemeenteraad om bevolking te betrekken bij voorbereiding, uitwerking en evaluatie van het beleid
  - Adviesraden: ingesteld door gemeenteraad
  - Adviesraden: max. 2/3 van zelfde geslacht
  - Leden raad en college nooit stemgerechtigd lid adviesraad

10. Relatie met de burger

- Verzoekschriften
  - Elke burger kan ze indienen bij gemeenteraad
  - Gemeenteraad kan behandeling verwijzen naar college of gemeenteraadscommissie
  - Gemeenteraad kan indiener horen
  - Gemotiveerd antwoord binnen drie maanden
- Burgerinitiatief
  - Mogelijkheid punt agenderen op gemeenteraad
  - Bepaald aantal handtekeningen vereist

10. Relatie met de burger

- Volksraadpleging
  - Huidige regels Nieuwe Gemeentewet overgenomen, met één wijziging: sperperiode vóór gemeenteraadsverkiezingen wordt 12 maand (voorheen: 16 maand)
- Budgethouderschap wijkcomité of burgerinitiatief
  - Voorwaarden: gemeenteraad
  - Personeelslid = contactpersoon

11. Meer informatie

- Webstek VVSG:
http://www.vvsg.be/nl/werking_organisatie/gemeentedecreet.shtml
- Juridisch:
www.inforum.be (document 201900)

11. Meer informatie - inforum

Een shortcut naar deze pagina creëren...

- kies in het menu van uw internet-browser:
1. Bestand
  2. Verzenden
  3. Snakoppaling op bureaublad plaatsen

Gemeentedecreet - inhoudstafel

De volgende tabel geeft de artikels van het Gemeentedecreet weer, evenals een kleine samenvatting en een rechtstreekse link naar het document in inforum. De kleuren in de kolom met documentnummers van het Gemeentedecreet geven de inwerkingtreding weer. De kolom amsaat bevat de concordantie met de artikels van de Nieuwe Gemeentewet. Ook in die kolom werd met kleuren geveerkt om aan te geven welke artikels van de Nieuwe Gemeentewet gedeeltelijk van toepassing blijven.

Inwerkingtreding:			
Blanco	In werking getreden op 01.01.2006		
	Inwerkingtreding nog te bepalen door de Vlaamse regering		
	Inwerkingtreding, voor de burgemeester, niet voor 01.01.2007		
	Inwerkingtreding op datum van publicatie in het Belgisch Staatsblad, 31.08.2005		
Concordantie NGW:			
	NGW blijft gedeeltelijk van toepassing - materiegebonden		
	NGW blijft gedeeltelijk van toepassing - plaatsgebonden		
	GEMEENTEDECREET	Nr. GD	Concor. NGW
TITEL I	Algemene bepalingen		
art. 1-4	bevoegdheden - toepassingsgebied	201813	8831
TITEL II	Het gemeentebestuur		
Hoofdstuk 1	De gemeenteraad		

11. Meer informatie - *inforum*

- Een volledige overzichtstabel
- De integrale actuele tekst van het GD
- Per artikel een link naar het inforumdocument, daarin linken naar rechtsleer, interpretatie, enz..
- De inwerkingtreding per artikel
- Het resterende gedeelte van de NGW
- Snelkoppeling op bureaublad geeft u dagelijks de actuele versie van het GD

11. Meer informatie

- Op papier (VVSG-Politeia-publicaties):
  - *De Gemeentecodex* (losbladig)
  - *De Gemeentegids*
  - *Het gemeentedecreet ontleed* (pocket met 222 vragen en antwoorden)

Bestellen:

www.politeia.be